

ЄВГЕН ГОЛОВАХА,

*доктор філософських наук, завідувач відділу
соціально-політичних процесів Інституту
соціології НАН України*

Загальнонауковий словник для неслужбового користування

АВТОРЕФЕРАТ — стислий виклад того, що можна було викласти ще стисліше.

АКАДЕМІК — почесне звання, що нагадує його володареві про те, що він колись займався наукою.

АЛХІМІЯ — середньовічна наука, покликана малоцінні складники перетворити на золото; останніми алхіміками були марксистки, які намагалися із трьох джерел і трьох складових частин витворити “золотий вік”.

АНТИГУГОЛ — мізерна величина (10 у мінус сотому степені), мізернішою за яку був лише наш всесвіт, поки не роздмухав свою мізерність до нескінченності.

АНТРОПНИЙ ПРИНЦИП — недоладне сполучення основних фізичних констант, необхідне, щоб у всесвіті могла з’явитися людина й переконатися, що в розумніше зорганізованих усесвітах їй місця немає.

АСИМЕТРИЯ МОЗКУ — принцип організації мозку: ліва півкуля завжди може раціонально довести те, з чим права ніколи не може емоційно погодитися.

АСПІРАНТУРА — місце, де молодого вченого змушують думати про дисертацію замість думати про істину.

АСТРОЛОГІЯ — сумнівна наука, яка стверджує, що майбутнє людини більшою мірою залежить від розташування небесних тіл, ніж від її власної дурості.

АТЛАНТИДА — материк, що затонув у бездонній уяві його шукачів.

БАКТЕРІЯ — істота, що здрибніла в боротьбі за існування.

БІОЕТИКА — наука про правила, яких мають дотримуватися вчені у своїх дослідженнях, щоб на Землі залишився ще хтось, крім самих учених.

БІОЛОГІЯ — наука про тих, кому ще не набридло жити.

БІОНІКА — наука, яка намагається довести, що людина зможе літати, як птиця, плавати, як риба, тощо, але реальністю виявилось лише те, що вона може поводитися, як свиня.

ВАК — слово із трьох літер, на яке посилають дисертацію.

ВАКУУМ — абсолютна порожнеча, яку було вигнано з *фізичної теорії* і яка знайшла місце в *суспільно-політичній*.

ВЕЛИКИЙ ВИБУХ — початок всесвіту, в якому всі ми — лишень жертви вибуху.

ВИСНОВКИ — останнє слово, завдяки якому автор сподівається уникнути заслуженого вироку.

ВІЧНИЙ ДВИГУН — агрегат, що спростовує закон збереження енергії у спеціально відведеному для цього місці — психіатричній клініці.

ВСТУПНИЙ ІСПИТ — іспит, що його першою чергою складають діти впливових людей, другою — родичі викладачів, третьою — знайомі родичів і останньою — ті, хто краще підготувався.

ВЧЕНА РАДА — своєрідний науковий організм, у якого членів більше, ніж голів.

ГАРВАРДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ — найкращий університет, в якому найкращі викладачі навчають найкращих студентів того, як отримувати найкращу зарплату.

ГЕНЕТИЧНО ЗМІНЕНІ ПРОДУКТИ — узаконений геноцид продуктів.

ГЕНІАЛЬНІСТЬ — кримінальний талант, що дає змогу його володареві красти ідеї в нащадків.

ГЕННА ІНЖЕНЕРІЯ — наука, що виправляє дурну спадковість і тим самим суттєво обмежує права батьків на те, щоб залишити себе в нащадках.

ГЕНОМ ЛЮДИНИ — структура генів, розшифрування якої виявило, що генетично людина наполовину бамбук, на 90% — пацюк, на 99% — мавпа і лише на 1% — людина.

ГЕОГРАФІЯ — поверхова наука про Землю.

ГЕРОНТОЛОГІЯ — наука, що додає років життя за відомою формулою: 30 років від Бога, 20 — від віслюка, 20 — від собаки, 10 — від мавпи і ще 10 — від Альцгеймера.

ГІПОТЕЗА — недостатньо обґрунтоване припущення, котре кваліфікованого вченого спонукає до підготовки дослідження, а некваліфікованого — до підготовки публікацій.

ГРАВІТАЦІЯ — неорганічний секс із непояснюваним тяжінням тіл і катастрофами за безпосередньої близькості.

ДИСКУСІЯ — обмін думками, що замінює обмін знаннями.

ДОКТОР — ступінь, що його вчені присуджують одне одному в марній надії зцілити людство від патологічного неучтва.

ЕВТАНАЗІЯ — безболісний і добровільний відхід із життя з допомогою *аморальних* лікарів, на відміну від болісного й недобровільного — з допомогою *високоморальних*.

ЕКЗОБІОЛОГІЯ — наука, яка конкурує з релігією в обґрунтуванні реальності неземних істот.

ЕКОЛОГІЯ — наука, яка залічила до шкідників лісів і луґів не лише комах і гризунів, а й людину.

ЕКСПЕРИМЕНТ — метод, що дає змогу вченому оволодіти природою або принаймні дізнатися, з якої причини вона не хоче, щоби нею оволоділи.

ЗАКОН ЗБЕРЕЖЕННЯ — універсальний закон природи, згідно з яким у всесвіті ніщо не зникає без сліду. Єдиним винятком є сумління.

ЗАКОНИ ПРИРОДИ — закони, які, на відміну від *людських*, можна зрозуміти і неможливо порушити.

ЗДОБУВАЧ УЧЕНОГО СТУПЕНЯ — гідна людина, яка захищає слабкого.

ЗЕЛЕНІ — захисники *природної* дикості від *людської*.

ІНДЕКС ЦИТУВАННЯ — частота згадування праць одного вченого у працях інших, що свідчить про те, якою мірою один автор спромігся позбавити інших їхніх власних думок.

ІНТЕРНЕТ — колективний мозок людства, який дедалі частіше заступає місце індивідуального мозку людини.

ІСПИТ — випробування, під час якого той, хто вже нічого не розуміє в науці, намагається дізнатися про щось у того, хто ще нічого не розуміє.

ІСТИНА — те, про що може думати лише той, хто ні про що більше не може думати.

ІСТОРІЯ — наука, в якій усе найліпше в минулому.

КВАНТОВІ КОМП'ЮТЕРИ — комп'ютери, здатні відтворювати людське мислення завдяки спільним властивостям розумових і квантових процесів — невизначеності й безпричинним стрибкам.

КЛІТИНА — універсальне вмістилище для всього живого.

КЛОНУВАННЯ — реінкарнація в західному розумінні — переселення тіл.

КОНФЕРЕНЦІЯ — захід, на якому вчені збираються в один час, в одному місці, з однією метою — переконатися, що не їм одним нічого сказати.

КОСМОЛОГІЯ — наука про походження всього суцього з усього суцього.

КОСМОС — об'єкт, розміри якого в давнину обмежувалися можливостями зору, а в наш час — можливостями фінансування астрономічних спостережень.

КРИПТОЗООЛОГІЯ — наука про легендарних тварин, засновниками якої є снігова людина і Лох-Неське чудовисько.

КРОМАНЬЙОНСЬКА ЛЮДИНА — людина, яка відрізняється від сучасної лише тим, що малювала на стінах мамонтів, а не емблеми рок-ансамблів.

ЛАЗЕР — прилад, створений в СРСР, — такий собі “промінь світла в темному царстві”.

ЛАНЦЮГОВА РЕАКЦІЯ — реакція, що вможливило поділ атомів на “воєнний” — здатний миттєво знищувати мільйони людей, і “мирний” — здатний розтягнути цей процес на століття.

ЛЕКЦІЯ — спосіб передання знань від того, хто їх не потребує сьогодні, тому, хто не потребуватиме їх завтра.

МАРАЗМАТИК — останнє звання, якого може удостоїтися викладач, передостаннє — професор.

МАТЕМАТИКА — наука, завдяки якій можна виміряти й підрахувати все, що неможливо зрозуміти.

МЕТЕОРОЛОГІЯ — наука, здатна пояснити, чому прогнози погоди постійно виявляються хибними.

МИСЛЕННІ ЕКСПЕРИМЕНТИ — експерименти, що рідко трапляються, частіше трапляються безглузді.

МОБІЛЬНИЙ КОСМІЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК — новий різновид зв'язку, завдяки якому схильність людини до пустопорожньої телефонної балаканини набула космічних масштабів.

- НАЇВНА ФАЛЬСИФІКАЦІЯ** — наївне спростування теорії одним фактом, що їй суперечить, на відміну від витонченого спростування теорією будь-яких фактів, що їй суперечать.
- НАНОТЕХНОЛОГІЇ** — розумно організовані процеси в мікросвіті, що дають змогу навіть молекулам поводитися раціональніше, ніж люди.
- НАУКА** — сучасний культ, в якому кілька мучеників творять дива, а численні слуги жителі на них наживаються.
- НАУКОВА КАР'ЄРА** — процес здобуття ступенів і звань, інколи обтяжений відкриттями.
- НАУКОВА ШКОЛА** — згубне сполучення застарілих ідей учителя та незрілих ідей учнів.
- НАУКОВА РЕВОЛЮЦІЯ** — аналог революції соціальної, — тільки рубають не голови, а парадигми.
- НАУКОВИЙ КЕРІВНИК** — досвідчений учений, покликаний на власному прикладі демонструвати молодому колезі, як не треба займатися наукою.
- НАУКОЗНАВЕЦЬ** — учений, який вивчає методи вивчення того, що він вивчає.
- НЕАНДЕРТАЛЕЦЬ** — представник корінного населення Європи, який не витримав конкуренції із нелегальними мігрантами з Африки та Азії.
- ОКУЛЬТНІ НАУКИ** — науки про потойбічний світ, які намагаються довести, що Той світ влаштований ще дурніше, ніж Цей.
- ОПЕРАЦІОНАЛІЗАЦІЯ** — оперативне втручання, що перетворює буйного виробника мислених конструкцій на тихого споглядальника емпіричної реальності.
- ОПОНЕНТ** — *офіційний*, котрий захищає дисертанта, і *неофіційний*, котрий захищає науку.
- ПАЛЕОНТОЛОГІЯ** — наука, що побудувала своє благополуччя на кістках викопних тварин.
- ПАРАДИГМА** — цілісна й несуперечлива система наукових помилок.
- ПАРТЕНОГЕНЕЗИС** — пришвидшений спосіб розмноження попелиці та феміністичних теорій — без участі самців.
- ПЕРЕСАДЖУВАННЯ ОРГАНІВ** — галузь науки та практики, яка свідчить, що життя людини після смерті можливе — принаймні, у вигляді окремих органів.
- ПОЗАЗЕМНІ ЦИВІЛІЗАЦІЇ** — цивілізації, близькі нам за рівнем інтелектуального розвитку, оскільки на Землі вдаються до безглузлого переслідування літаків і спілкування з уфологами.
- ПОСТРАДЯНСЬКА НАУКА** — суб'єкт духовного виробництва, що страждає через розрідження та витік мізків.
- ПРИРОДНИЧІ НАУКИ** — науки, що сприймаються природно на тлі неприродних *гуманітарних* і *протиприродних політичних*.
- ПРІОНИ** — гіпотетичні білкові тіла, які, ймовірно, призводять до сказу у корів, ймовірно, до слабоумства в людини, і точно — до Нобелівської премії у їх першовідкривача.
- ПРОГНОЗ** — жахливе пророцтво вченого стосовно того, що може статися, якщо йому не будуть виділені гроші на дослідження.
- ПРОСВІТНИЦТВО** — масове поширення наукових знань з ефектом, якого міг би досягти орнітолог, пояснюючи птахам, чому вони літають і що клюють.

- ПСИХІАТРІЯ** — наука, яка стверджує, що абсолютно психічно здорових людей немає, є певні труднощі з діагностикою.
- ПТАШИНИЙ ГРИП** — хвороба сучасної цивілізації, що дає змогу людині якщо не літати, то принаймні померти як птиця.
- ПУБЛІКАЦІЯ** — кінцевий продукт ретельного переживання і перетравлювання наукових знань.
- РЕЛІКТОВЕ ВИПРОМІНЮВАННЯ** — явище, для пояснення якого були висунуті дві наукові гіпотези: перешкоди, спричинені пташиним послідом, і наслідки вибуху всесвіту; перша гіпотеза виявилася недостатньо божевільною, щоб стати істиною.
- РЕЦЕНЗІЯ** — відгук на наукову працю: *негативний*, коли працю оцінено як варту всілякої критики, і *позитивний* — як не варту навіть критики.
- РОБОТ** — агрегат, який у майбутньому зможе замінити людину в усьому, крім одного — спробі виявити в усьому цьому бодай якийсь смисл.
- САМОПОСТЕРЕЖЕННЯ** — метод досліджень, який передбачає у дослідника відсутність бридливості.
- СИНЕРГЕТИКА** — наступне (після порядку) породження хаосу.
- СНІД** — хвороба цивілізації, яка вочевидила, що навіть віруси ладні брати участь у сучасній сексуальній революції.
- СПІВАВТОРИ** — вчені, які мають одну спільну думку і жодної власної.
- СТОВБУРНІ КЛІТИНИ** — сучасний еліксир молодості, що дає змогу старій мавпі сподіватися на перетворення на молодого козла.
- СТУДЕНТСЬКА ПРАКТИКА** — прилучення до науки, завдяки якому студенти із жахом дізнаються, чим доведеться займатися в майбутньому, а вчені — хто цим у майбутньому займатиметься.
- СЦІЄНТИЗМ** — наївне вчення про те, що соціальні проблеми можуть бути розв'язані науковими методами, характерними для “технарів”, а не пустопорожніми балачками, характерними для гуманітаріїв.
- ТЕЛЕБАЧЕННЯ** — сучасне “диво-люстерко”, що дає змогу за тривалого вдивляння отримати відповідь на запитання “Чи не Я у світі найдурніший?”.
- ТЕЛЕПАТІЯ** — передання думок на відстань; неможлива через те, що одним нема чого передавати, а іншим — нема чим прийняти.
- ТЕЛЕПОРТАЦІЯ** — зникнення предмета в одному місці й поява точної копії його — в іншому; у наш час реальністю є телепортація лише двох об'єктів — квантів у фізичних лабораторіях і бюджетних коштів у пострадянських державах.
- ТЕМНА ЕНЕРГІЯ** — енергія, що становить основну частину світобудови і своєю масою перекреслює надії на світле майбутнє безконечного розширення всесвіту.
- ТЕОРІЯ ВІДНОСНОСТІ** — вчення про те, що в цьому світі все відносне, а не тільки мораль.
- УФОЛОГІЯ** — наука, що має тісніший контакт із досягненнями позаземних цивілізацій, ніж із досягненнями цивілізації земної.
- ФАНТАСТИКА** — спроба письменника уявити майбутнє науки, не уявляючи собі її теперішнього.
- ФУТУРОЛОГІЯ** — наука, що закликає вчитися на помилках майбутнього.

ХАОТИЧНА ІНФЛЯЦІЯ — сучасне уявлення про походження всесвіту, що народився приблизно тим самим шляхом, що й пострадянська економіка.

ХІРОМАНТІЯ — оптимістична наука, яка стверджує, що майбутнє людини — в її руках.

ЦИТУВАННЯ — прийом, який дає змогу авторові зосередити увагу читача на чужій дурості, щоб бодай тимчасово відволікти від своєї власної.

ЧОРНІ ДІРИ — загадкові космічні об'єкти, в яких без сліду зникає матерія, зокрема й кошти, виділені на їхні пошуки.

ЯДЕРНА ЕНЕРГІЯ — енергія, якою розумно розпоряджався атом, поки її властивості не відкрила людина.